

Regeringskansliet
Försvarsdepartementet
103 33 Stockholm

**Säkerhets- och försvarsföretagens remissyttrande över Rapport
”Ett användbart och tillgängligt försvar - Stödet till Försvarsmakten” (Fö 2009:A)**

Inledning

Säkerhets- och försvarsföretagen (SOFF) lämnar härmed yttrande över rubricerad rapport. SOFF har valt att inkomma med ett samlat yttrande på hela rapporten till 2009-08-03 oaktat att ett senare datum ansatts för vissa avsnitt. För de avsnitt där svarstid 15 september 2009 gäller förbehåller sig dock SOFF möjligheten att inkomma med ytterligare synpunkter. SOFF yttrande berör endast de avsnitt av rapporten vilka har relevans för SOFF medlemsföretags verksamhet.

SOFF organiserar merparten av de i Sverige verksamma företagen inom säkerhets- och försvarssektorn. Medlemsföretagen består av 45 företag varav 35 är s.k. SME-företag. Sektorn omsätter ca 50 miljarder kronor årligen och där mer än hälften av omsättningen är från export. Ca 60 % av verksamheten utgörs av civila produkter och produkter som kan användas för både civila och militära ändamål. Inom medlemsföretagen finns ca 30 000 anställda. Inklusive underleverantörer och servicenäringar sysselsätter sektorn ca 100 000 jobb i Sverige. Företagens framtida utveckling och marknadsmöjligheter är till stor del beroende av hur den svenska staten agerar, bl.a. genom sina strategier för forskning, utveckling, anskaffning, underhåll och vidmakthållande och beroende på hur den nu aktuella stödutredningens förslag kommer att hanteras.

Innehåll

Inledning	1
Sammanfattning	3
Synpunkter på Kap 3 och Kap 5, Forskning och Utveckling samt Internationellt materiel- och forskningssamarbete.	6
Synpunkter på Kap 4, Materielförsörjning	10
Synpunkter på Kap 6, En ny stödmyndighet	11
Synpunkter på Kap 7, Logistik inom Försvarmakten.....	11
Synpunkter på Kap 11, Exportstöd och försäljning av övertalig materiel.....	15

Sammanfattning

SOFF finner det positivt att regeringen valt att utreda Försvarmaktens stödverksamhet i syfte att frigöra ekonomiska resurser genom effektivisering och rationalisering. SOFF delar den allmänna bedömningen i utredningens uppdrag att det finns en väsentlig potential för effektivisering och rationalisering av försvarets olika stödverksamheter. De uppsatta målen är enligt SOFF mening realistiska. Denna uppfattning baseras på kunskap som SOFF har inhämtat om motsvarande rationaliseringsprojekt inom olika typer av privat och offentlig verksamhet. Enligt SOFF mening är frigörande av omfattande ekonomiska resurser från stödverksamheten en förutsättning för att det framtida försvarets ambitionshöjningar skall kunna finansieras i förening med en rimlig nivå på FoU och framtida materiella investeringar.

Det är SOFF uppfattning att det finns en stor effektiviseringspotential genom en förändrad rollfördelning i gränsytan mellan staten och industrin. Dagens fördelning är i stort den samma som under det kalla kriget. Detta trots att försvarets uppgifter radikalt har förändrats, de nationella och internationella integrationsbehoven och därmed komplexiteten ökat och industrins kompetens anpassats till en allt större internationell verksamhet. Större åtaganden från industrin, från forskning och teknikförsörjning till avveckling, förutsatt ett anpassat och kompetent FMV, skulle möjliggöra att nuvarande dubbelkompetenser kan avvecklas och ge en bättre förmåga att anpassa verksamheten till förändrade behov.

En mycket stor del av den ekonomiska potential som finns i försvarets stödverksamheter bedöms bestå av infrastruktur inklusive olika slag av anläggningar och personella resurser/kompetenser där det också finns motsvarande strukturer och resurser/kompetenser inom industrin. För att till fullo kunna tillvarata den potential som finns inom dessa områden krävs att staten och berörd industri hanterar omställning och rationalisering i samverkan genom partnerskapslösningar där båda sidor tar sin del av ansvaret för genomförandet. Utredningen har inte identifierat detta och missar därmed stora möjligheter. SOFF hade önskat att utredningen genomförts i en närmare dialog med de företag som de facto har stor inverkan på Försvarmaktens stödkostnader.

Rationaliseringspotentialen framstår således som särskilt omfattande inom försvarslogistiken inklusive verksamhet inom FMLOG. Genom att, som utredningen gör, enbart ansätta besparingsmål för organisationen FMLOG missar man en stor del av möjligheterna. De angivna besparingsmålen för den samlade logistikverksamheten bedöms mot bakgrund av detta som låga.

SOFF anser att ett lämpligt och fullt möjligt sätt att kunna tillvarata en stor del av den potential som bedöms finnas inom hela logistikområdet är att staten tillsammans med berörd industri hanterar omställning och rationalisering inom ramen för olika former av Offentlig Privat Samverkan, s.k. OPS. Samverkansformer som enligt SOFF mening är väl lämpade för samverkan mellan Försvarmakten och försvarsindustrin är exempelvis utkontraktering, strategiska allianser och inte minst s.k. *strategiska partnerskapslösningar*.

SOFF delar inte samtliga utredningens slutsatser och föreslagna åtgärder. SOFF huvudsakliga invändningar framgår nedan:

Utredningen gör ett bra försök att klara ut vad som är försvarsmaktens kärn- respektive stödverksamhet. Dock begränsas detta till ”här och nu”, ”operativ effekt idag” och rent militära kortsiktiga behov. SOFF anser att detta i grunden är ett felaktigt synsätt. Nationell säkerhet och försvarsförmåga kräver långsiktighet och är en fråga om att etablera trovärdighet över tiden utan kraftiga svängningar. I den samlade nationella försvarsförmågan bör också nationella förmågor avseende forskning, teknik och industri inkluderas.

De föreslagna reduceringarna i FoU, en helt ny syn på forskning och utveckling och omstrukturering av FMV och FOI i kombination med en ändrad kompetensprofil för personal i teknik- och materielförsörjningskedjan kommer att leda till avveckling av svensk utvecklingsförmåga. Detta kommer att på sikt vara kontraproduktivt med utredningens mål, nämligen att effektivisera och rationalisera stödverksamheten i syfte att frigöra ekonomiska resurser.

Internationellt samarbete har sedan flera år angivits som ett huvudalternativ för det svenska försvarets forskning, utveckling och materielförsörjning. SOFF medlemsföretag har anpassat sig väl till denna strategi och inriktat stora delar av sin verksamhet mot samarbeten med utländska partners i enlighet med de prioriteringar som statsmakterna angivit. De nu föreslagna reduceringarna inom FoU i kombination med en materielförsörjningsstrategi som i huvudsak inriktas mot direktanskaffning innebär att Sveriges och svensk industris trovärdighet som samarbetspartner kommer att skadas allvarligt. Detta skapar i synnerhet problem med de länder/organisationer där samarbetsförväntningarna är höga och där Sverige sedan lång tid tillbaka har haft stora fördelar av samarbete, t.ex. USA, Norden, LOI-länderna och EU. Den ovan nämnda ”ominriktningen” kommer att drabba SME-företagens möjligheter att delta i FoU och anskaffningsprojekt särskilt hårt på grund av deras begränsade resurser och svårigheterna att ta sig in på den internationella arenan.

SOFF delar inte utredningens syn på hur en effektivare materielförsörjning skall uppnås. Den materielförsörjningsmodell som åberopas, inklusive synen på forskning och utveckling, är för kortsiktig, tar inte tillräcklig hänsyn till livscykelperspektivet eller leveranssäkerhetsperspektivet och omöjliggör i princip svenskt deltagande i internationella samarbetsprojekt rörande materielutveckling och produktion. Modellen tar inte heller hänsyn till den övriga samhällsnytta som t.ex. royalty- och skatteintäkter, handelsbalans, teknologispredning och sysselsättning som egenutveckling av försvarsmateriel innebär. Ett flertal analyser och akademiska avhandlingar har under åren belyst dessa förhållanden. Genom att välja den modell som utredningen refererar till kommer Sverige successivt att utarma sin försvarsteknologiska och försvarsindustriella bas vilket kommer att leda till högre kostnader för samhället, ökat beroende av utländska leverantörer och på sikt utarmning av Försvarsmaktens materiella kvalitet i kombination med att Sverige missar de möjligheter som en högteknologisk och konkurrenskraftig exportindustri innebär för hela samhället. Om utredningen hade baserats på en övergripande svensk försvarsindustriell strategi som beaktar samtliga politikområden hade rimligen ett antal suboptimeringar och negativa konsekvenser kunnat undvikas.

Utredningen föreslår att delar av verksamheterna vid FOI och FMV slås samman och bildar en ny myndighet. Det kan tyckas finnas viss logik i detta eftersom forskning, teknikutveckling och materielförsörjning till stora delar hänger ihop i en samlad materielförsörjningsprocess. Med detta synsätt hade det varit logiskt att även inkludera den materielanknutna logistiken då på motsvarande sätt materielförsörjning och logistikprocesser är hårt sammankopplade över materielens hela livscykel. Nu väljer i stället utredningen att föreslå ett bibehållande av den organisatoriska separationen mellan materielförsörjning och logistik vilket sannolikt kommer att försvåra effektivisering och rationalisering. En organisatorisk renodling mellan FM och FMV behöver enligt SOFF mening inte begränsa FM möjligheter att styra och leda verksamheten på en övergripande nivå.

SOFF vill dock framhålla att det inte är de organisatoriska lösningarna som är det mest angelägna utan snarare hur sammanhållna och logiska processer upprättas, hur ansvar och roller fördelas och hur de olika organisationerna bemannas med kompetens.

Utredningen betonar starkt frågan om roller i avsnittet om exportstöd och försäljning av övertalig materiel. Det vore väl så relevant att belysa frågan om olika roller inom organisationerna FMLOG och FOI. FMLOG bedriver verksamhet som till stora delar är av samma art som verksamheter vilka bedrivs i näringslivet vilket innebär att man inom flera områden direkt konkurrerar med näringslivets aktörer. Samtidigt är FMLOG en beställarorganisation för interna och externa tjänster. Motsvarande intressekonflikter finns inom FOI verksamhet. FOI har bl.a. den viktiga uppgiften att företräda svenska staten rörande internationellt forskningssamarbete samtidigt som FOI konkurrerar med svenska företag om forskningsanslag och internationella samarbeten. FOI bedriver en omfattande konsultverksamhet för Försvarmakten som direkt konkurrerar med industriella konsulter verksamhet. Dessa förhållanden bedöms av SOFF som oförenliga med god affärssed och krav på konkurrens på lika villkor och bör enligt SOFF mening hanteras i samband med de organisationsförändringar som kan bli resultat av utredningen.

Det är SOFF uppfattning att ett genomförande av stödutredningens alla förslag skulle leda till allvarliga negativa konsekvenser för försvarets materielförsörjning på sikt. Redovisade besparingar inom materiel- och logistikområdena kan möjligen uppnås som kortsiktiga utgiftsminskningar av kameral natur men skulle leda till ökade kostnader och sämre effektivitet i framtiden. Materielförsörjningen har betydande långsiktiga samband med många nationella och internationella beroenden. Inom försörjningen finns starka samband mellan investeringar och drift, ledning och genomförande samt staten och industrin. Stödutredningen har i ringa grad beaktat dessa samband och har därmed inte tagit någon hänsyn till de långsiktiga effekterna.

SOFF utgår från att regeringen inte vill skapa de destruktiva effekter, som stödutredningens förslag skulle kunna leda till. Samtidigt är det naturligt och förståeligt att staten vill åstadkomma besparingar bland annat inom stödfunktionerna i försvaret. SOFF föreslår därför ett strategiskt samarbete mellan staten och näringslivet i syfte att utarbeta ett alternativt, konkret och långsiktigt förslag till effektivisering av materiel- och logistikförsörjningen. Våra medlemsföretag är beredda att ge ett sådant arbete hög prioritet.

Ansatsen bör vara att minst uppnå besparingar inom berörda områden motsvarande stödutredningens förslag utan de skadliga och långsiktiga effekterna inom hela försörjningsfunktionen och utan nedmonteringen av Sveriges förmåga som en kompetent internationell samarbetspartner. SOFF föreslår att Regeringen tar initiativ till ett sådant samarbete.

I det följande redovisas SOFF ytterligare synpunkter på rapportens olika avsnitt.

Synpunkter på Kap 3 och Kap 5, Forskning och Utveckling samt Internationellt materiel- och forskningssamarbete.

Utredaren skriver ”Uttryckt i generella termer bedömer dock Stödutredningen att den ovan nämnda ambitionen om att minska stödverksamhetens andel i förhållande till kärnverksamheten bör vara giltig för organisationer i allmänhet inom såväl privat som offentlig sektor. Inom företagande är normalt frågan direkt kopplad till ett företags överlevnad. Ett företag kan i längden inte fortsätta sin verksamhet om kostnaderna för dess administrativa överbyggnad ökar i relation till produktion och försäljning. Allt annat lika blir följden att företagets lönsamhet försämras och att det i förlängningen går i konkurs. I de flesta företag finns det därför ett inbyggd rationaliseringstryck härledd ur tvingande ekonomiska omständigheter.”

Denna parallell är intressant när man ställer den i ljuset av de föreslagna besparingar som utredaren föreslår. Absolut mest tar man från FoU. Att som företagare börja skära i FoU-raden när man ska spara pengar är kortsiktigt och kanske bra för nästa kvartalsrapport men förödande för företagets långsiktiga överlevnad. Den företagare som tror att långsiktig överlevnad säkras bäst genom en kraftig bantning av FoU brukar normalt straffas hårt av marknaden.

Konsekvenser för försvarsmakten

Försvarsmakten får ofta beröm för sina insatser utomlands, både avseende övningsverksamhet och operativa insatser. Flygvapnet skördar internationell framgång på övningar typ Red Flag, våra ubåtar är eftertraktade som B-styrka när USA vill vässa sitt ubåtsförsvar, marinen löser sin uppgift väl när man patrullerar utanför Somalias kust och svenska styrkor i Afghanistan får mycket gott betyg av internationella bedömare.

Vi vill hävda att en stor del av dessa goda insatser beror på att försvarsmaktens dugliga personal har väl anpassad och väl fungerande materiel, till stor del utvecklad av svensk industri. Detta i sin tur beror på att vi i Sverige har haft en stark koppling mellan försvarsmaktens metodutveckling och FMV/industrins teknikutveckling. Genom ett väl fungerande samarbete mellan försvaret (FM, FMV, FOI) och industri har vi lyckats få fram kostnadseffektiva lösningar som fungerar mycket väl när systemen ska användas.

Utredaren föreslår nu att vi helt demonterar den ena delen av detta fungerande system, dvs. FoU-verksamheten. Man talar om att vi bara behöver vara ”tillräckligt bra”. Att vi ska sänka

ambitionsnivån, stoppa FoU-verksamheten och köpa färdigutvecklade system med argumentet att detta blir mycket billigare samtidigt som den operativa förmågan skulle öka. Detta resonemang finns på inget sätt styrkt vare sig genom analys eller sakliga jämförelser. Enligt SOFF är detta synsätt felaktigt och kontraproduktivt vad gäller strävan efter kostnadseffektivitet.

Utredaren, och författarna av materieförsörjningsstrategin, förenklar frågeställningen vad gäller kostnader. Låga inköpspriser har erbjudits av utländska leverantörer till det svenska försvaret när det har funnits ett svenskt utvecklingsalternativ. I flera fall har livstidsanalyser lett till att det svenska utvecklingsalternativet ändå har valts som det ekonomiskt mest fördelaktiga. Vilket pris Sverige skulle ha erbjudits om det inte funnits ett alternativ från den svenska försvarsindustrin vet bara leverantörerna. Försvarsindustrin i Sverige har nästan undantagslöst utvecklat mycket kostnadseffektiva lösningar för försvaret. Beviset är att svenska system står sig väl på den internationella marknaden, vilket avspeglas i den höga exportandel som industrin uppvisar.

Eftersom svensk försvarsindustri säljer huvuddelen av sina produkter utanför Sverige som ”hyllvaruprodukter”, vet den att köp från denna så kallade hylla inte automatiskt innebär lägsta pris. Vid denna sorts anskaffning styrs priset helt av marknadssituationen och har väldigt lite med tillverkningskostnaden att göra.

Ökar den operativa förmågan om man köper färdiga system, och som utredaren föreslår, avvecklar FMV tekniska kunnande? Att sätta komplexa militära system i operativ drift utan tekniskt kunnande är ett vågspel som vi från industrihåll ser som oansvarigt. Med Sverige jämförbara länder försöker snarare öka sitt kunnande för att hänga med i den tekniska utvecklingen och har stor respekt för den gemensamma bas som finns inom myndigheter och industri i Sverige. Att gå utredarens väg med en tekniskt utarmad materielmyndighet och en avveckling av FOI i kombination med en kraftig strypning av forskning och materielutveckling framstår som bakåtsträvande i ett land som säger sig vilja satsa på forskning och innovation.

Konsekvensen kommer att bli att det svenska försvaret inte hänger med i den tekniska utvecklingen och att dess militära förband kommer att utrustas med mindre kvalificerade system. Sverige riskerar att få lösningar som är betydligt mer resurskrävande (i form av personal, underhåll etc.) och sämre anpassade till förbandens förutsättningar vilket kommer att innebära en reducerad operativ förmåga och ökade kostnader.

Ytterligare en konsekvens av en kraftig FoU reduktion är att Sverige inte kommer att kunna delta i internationella FoU-program i någon större omfattning. Detta kommer i sin tur kraftigt begränsa försvarsmaktens möjlighet att påverka framtida kravsättning och systemlösningar. Internationella FoU-program ger även god insikt i den omvärld av system som de svenska förbanden ska vara interoperabla med, en kunskap som kommer att gå förlorad om utredarens förslag genomförs.

Internationellt samarbete har sedan flera år angivits som ett huvudalternativ för det svenska försvarets forskning, utveckling och materieförsörjning. SOFF stödjer denna idé och

medlemsföretagen har anpassat sig väl till denna strategi och inriktat stora delar av sin verksamhet mot samarbeten med utländska partners i enlighet med de prioriteringar som statsmakterna angivit. De nu föreslagna reduceringarna inom FoU i kombination med en materielförsörjningsstrategi som i huvudsak inriktas mot direktanskaffning innebär att Sveriges och svensk industris trovärdighet som samarbetspartner kommer att skadas allvarligt. Detta skapar i synnerhet problem med de länder/organisationer där samarbetsförväntningarna är höga och där Sverige sedan lång tid tillbaka har haft stora fördelar av samarbete, t.ex. USA, Norden, LOI-länderna och EU.

SOFF vill också peka på en indirekt effekt för försvarsmakten om FoU reduceras i den omfattning som utredaren föreslår. Materielförsörjningsstrategin har som första prioritering modifiering av befintlig materiel när försvaret behöver nya förmågor. Industrins förmåga att vidmakthålla och förnya befintlig materiel kommer dock att kraftigt begränsas inom de områden där nyutvecklingsverksamheten helt stryps eller upphör.

Konsekvenser för industrin

De industriella konsekvenserna av utredarens förslag att kraftigt krympa forskning och materielutveckling är mycket allvarliga. De produktområden som är beroende av en stark hemmamarknad och svenskt deltagande i internationella samarbetsprogram kommer att avvecklas eller flytta utomlands. Exakta konsekvenser är dock svåra att kommentera eftersom utredaren inte specifikt går in på vilka områden som bör strypas.

Internationellt materielsamarbete omöjliggörs i stor utsträckning med utredarens förslag på nerdragning av forskningen. Idag deltar Sverige, myndigheter och industri, i projekt omfattande över 200 miljoner kronor inom ramen för EDA-samarbetet. En stor del av detta arbete måste avbrytas om utredarens förslag blir verklighet. Dessa forskningsprogram är normalt inkörsporten till multilaterala utvecklingsprojekt. Drar sig Sverige ur dessa kommer man sedan inte i fråga när materielsystem ska utvecklas – man har ju då heller sannolikt inte mycket att erbjuda övriga parter i samarbetet! Till detta kan läggas multilaterala utvecklingssamarbeten av typ Neuron, Excalibur, ETAP m.fl. omfattande miljardbelopp, även dessa måste med stor sannolikhet avbrytas om utredarens förslag blir verklighet. Detta är i direkt motsats till ambitionen inom europasamarbetet där man istället vill öka mängden samarbete – inte det omvända. Signalen blir att Sverige drar sig ur den gemensamma forskningen. Är detta verkligen i linje med Sveriges ambitioner inom EU eller visavi samarbetet med USA?

Med utredarens förslag slås FOI verksamhet sönder. Under åren har industrin haft nytta av FOI kunnande, både som objektiv granskare av industrins utvecklingsprojekt och som partner där forskningsresultat förs över till industriell nytta. SOFF har tidigare haft synpunkter på effektiviteten i forskningssystemet, t ex såtillvida att överföringen av forskningsresultat har varit av ad hoc natur och inte resultatet av en genomtänkt process och att visst dubbelarbete har förekommit mellan industri och FOI. Vi tror dock inte att lösningen är att lägga ner försvarsforskningen!

Utredaren föreslår att den kvarvarande forskningen inom FOI efter bantningen läggs in i FMV. Industrin är kritiskt till detta. Rollen att styra forskningen och utföra den är redan idag hopblandad mellan FM/FMV och FOI där FOI ofta ikläder sig rollen som den som ska styra vad som ska forskas på både nationellt (inom FoT-strukturen) och internationellt (EDA-koordinatörer) och sedan agera utförare. Risken är då uppenbar att forskningen blir ett "självspelande piano" som riskerar att premiera mer av samma sak utan stark koppling till verkliga behov.

Utredaren föreslår att FMV avvecklar sitt tekniska kunnande och ersätter detta med kommersiell kompetens. Industrin är kritisk till detta förslag. Ur ett industriellt perspektiv är det av avgörande betydelse att ha en kompetent kund. Industrins egen erfarenhet när man köper från underleverantörer är att det ofta går snett i upphandlingar när man själv har svagt kunnande. När man inte förstår den avvägning som måste göras mellan prestanda och ekonomi slutar det nästan alltid med systemlösningar som inte möter de krav som man faktiskt har. Hur ska FMV kunna bedöma var man kan ge avkall på prestanda för att rymmas inom ekonomiska ramar om man inte har den tekniska förståelsen?

Kan vi då fortsätta som vi gör?

Industrin inser problemen som försvarsmakten haft med långa ledtider i utvecklingsprojekten och, till viss del, en ineffektiv forskningsverksamhet. Lösningen är dock inte att stänga av forskningen och materielutvecklingen utan istället att arbeta med att effektivisera systemet.

Problemet med långa ledtider beror till del av att försvaret tagit stora utvecklingssteg när man förnyat sin materiel. Nu betonas istället materieförnyelse i korta steg, helst helt utan nyutveckling. Vid första anblicken ter sig denna strategi lockande men man riskerar samtidigt att den materiel man får blir kortlivad och ganska snart behöver omsättas igen. Bättre vore istället att satsa långsiktigt i de områden där vi har starka förmågebehov, internationellt konkurrenskraftig industri samt en relevant kompetensbas i forskarsamhället genom att se till att dessa områden får tillräcklig finansiering även för utvecklingsverksamhet. Industrin är i dessa området villig att göra egensatsningar (görs redan idag, dock i stor utsträckning okoordinerat med myndigheternas satsningar). Genom industrins egensatsningar blir också tiden från beställning till operativ drift betydligt kortare än tidigare.

Kvarvarande ineffektiviteter i forskningssystemet adresseras bäst genom en god koordinering mellan statens och industrins forskningssatsningar (industrin satsar idag över 2 miljarder kronor i FoU inom försvarsrelaterad verksamhet). Industrin har föreslagit att man ska få möjlighet att delta i försvarsmaktens FoT-grupperingar. På så sätt får FM/FMV/FOI kunskap om industrins prioriteringar och industrin kunskap om FM förmågebehov. Genom frivillig koordinering och prioritering får alla parter därigenom mer ut av satsade pengar och överföringen av forskningsresultat ger praktiskt nytta, både inom industri och inom myndigheter.

En objektiv helhetssyn behövs för försvarsmateriel och de upplevda kostnaderna för utveckling. En kostnadsdelning mellan flera länder är naturlig i större materielprojekt. De deltagande länderna deltar därför att de ser en positiv total kalkyl för landet inkluderande

operativ nytta, påverkansmöjligheter, försörjningssäkerhet, teknikspridning, industriell förmåga, exportintäkter, livscykelkostnad, anpassningsmöjligheter av materielen över lång tid m.m. En sådan helhetssyn saknas i Sverige. Detta leder lätt till suboptimeringar och ineffektivitet för landet, just sådant som utredningen avsåg att eliminera.

Synpunkter på Kap 4, Materieförsörjning

SOFF har tidigare i olika sammanhang framfört sin syn på det faktum att Sverige saknar en övergripande nationell försvarsindustristrategi vilken beaktar samtliga politikområden. Ett omfattande arbete utfördes av SOFF medlemsföretag under 2007 och 2008 som underlag för ett arbete som initierades i Försvarsdepartementet, men som dock aldrig slutfördes av regeringen. Detta förhållande innebär att olika delstrategier för Försvarsmaktens verksamhet som t.ex. FoU-strategi, materieförsörjningsstrategi, logistikstrategi saknar övergripande styrning. Detta leder till suboptimeringar och kortsiktighet där enskilda verksamhetsområdens särintressen tillåts få stort genomslag. Motsvarande förhållande tycks vara fallet för den nu aktuella stödutredningen.

SOFF betraktas ibland som en företrädare för partintressen. SOFF vill påstå att detta inte är korrekt när det gäller statens mål att försvarets materieförsörjning skall vara effektiv. Industrin har ett stort intresse i att försvarets materieförsörjning, underhåll och vidmakthållande skall vara kostnadseffektiv. Försvarsindustrin i Sverige beskrivs ofta som en kostnad för försvaret medan den i verkligheten tillför stora ekonomiska mervärden för Sverige. Försvarsindustrin kan genom ett stort antal exempel i Sverige och på den internationella marknaden visa på hög kostnadseffektivitet och konkurrenskraft. En effektiv materieförsörjning, i vilken försvarsindustrin ingår som en del, är en förutsättning för en långsiktigt livskraftig försvarsindustri med exportförmåga. Såväl staten som industrin bör alltså rimligen ha samma intresse i detta avseende.

Däremot finner SOFF att en del av de medel som staten tillämpar eller planerar att tillämpa inte positivt bidrar till att effektivisera materieförsörjningen. Detta gäller inte minst de förslag, som stödutredningen redovisar. SOFF finner det naturligt att statsmakterna söker besparingar bl.a. inom försvarets stödfunktioner. Stödutredningens förslag förefaller emellertid mera ha karaktären av kortsiktiga utgiftsminskningar, vilka på lite längre sikt kan befaras leda till högre kostnader och en försämrad försörjningseffektivitet. Detta beror på att de många och långsiktiga beroenden, som finns inom materiel- och logistikförsörjningen, inte i nämnvärd grad tycks ha analyserats eller beaktats av utredningen. Samtidigt har inte den omfattande effektiviseringspotential som, enligt SOFF uppfattning, står att finna i gränssnittet mellan staten och näringslivet tagits tillvara och som, om utredningens förslag genomförs, helt eller delvis kommer att gå förlorad. Dessutom kommer betydande värden inom den svenska industrin, i stor utsträckning finansierad med statliga medel, att gå förlorad.

SOFF föreslår att staten och näringslivet skyndsamt etablerar ett samarbete för att utarbeta ett alternativt, konkret och långsiktigt förslag till en effektiviserad materiel- och logistikförsörjningsprocess. Ansatsen bör vara att uppnå besparingar inom berörda områden till minst samma storleksordning som vad stödutredningen föreslår.

Synpunkter på Kap 6, En ny stödmyndighet

Utredningen föreslår att delar av verksamheterna vid FOI och FMV slås samman och bildar en ny myndighet. Det kan tyckas finnas viss logik i detta eftersom forskning, teknikutveckling och materielförsörjning till stora delar hänger ihop i en samlad materielförsörjningsprocess. Detta gäller i synnerhet om materielförsörjningsstrategin inkluderar utveckling av nya system i egen regi eller i samverkan med andra. Vad som är viktigare än hur myndigheterna organiseras är dock snarare hur processer, ansvar och uppgifter fördelas mellan de olika aktörerna oberoende av om de är självständiga myndigheter eller inte. En fördjupad verksamhetsanalys av detta saknas i utredningen. Om det finns rationalitet för sammanslagning av FMV och FOI verksamheter så hade det varit logiskt att även inkludera den materielanknutna logistiken då på motsvarande sätt materielförsörjning och logistikprocesser är hårt sammankopplade över materielens hela livscykel. Nu väljer i stället utredningen att föreslå ett bibehållande av den organisatoriska separationen mellan materielförsörjning och logistik vilket sannolikt kommer att försvåra effektivisering och rationalisering. En organisatorisk renodling mellan FM, FMV och FOI behöver dock enligt SOFF mening inte begränsa FM möjligheter att styra och leda verksamheten på en övergripande nivå.

SOFF vill dock framhålla att industrin principiellt sett inte vill framföra synpunkter på hur staten väljer att organisera sina myndigheter eller delar därav. Det som vi i stället vill framhålla genom de kommentarer som gjorts i olika delar av detta yttrande är önskemål om sammanhållna och logiska processer, prioritering av verksamhetens innehåll i stället för formen och höga krav på en tydlig och kompetent organisation som motpart till industrin. Förbättrade processer i kombination med tydligare roller och ansvar inom och mellan myndigheter och mellan myndigheter och industrin kommer enligt vår uppfattning leda till kortare ledtider, bättre kostnadseffektivitet och bättre operativ förmåga för det svenska försvaret.

Synpunkter på Kap 7, Logistik inom Försvarsmakten

Generellt anser SOFF:

- Avsaknaden av en entydig definition av materiel- och logistikprocessen försvårar samordningen av verksamheten mellan de olika intressenterna.
- En annan försvårande faktor är att FM inte tydligt fastställt vad som är FM kärnverksamhet inom logistikområdet och vad som därför skall genomföras i egen regi. (Logistik i direkt anslutning till väpnad strid?)
- De behov och resurser, underhållsnivå 1 (2), som erfordras för insatsorganisationen måste tydligt definieras och förbandssättas. Dagens och framtidens behov måste vara styrande utan påverkan från uppfattningar baserade på tidigare försvarsdoktriner.
- Resterande delar av logistiken, huvuddelen av FMLOG nuvarande verksamhet, kan och bör integreras med industrins kompetenser och resurser.
- Utredningen anger på olika sätt att försvarsindustrin kan ha en väsentlig roll som utförare av underhåll och vidmakthållande av materiel. Att underhålla och vidmakthålla (inkl. vidareutveckla och taktikanpassa) kvalificerade materielsystem är dock inte möjligt utan en viss förmåga av utvecklings- och tillverkningskompetens. Avvecklas denna förmåga så förloras också på sikt förmågan för drift och underhåll.

Det är SOFF uppfattning att det inom försvarslogistiken inklusive FMLOG finns en stor samordningspotential mellan statens verksamhet och industrins. Denna effektiviserings- och rationaliseringspotential återfinns bl.a. inom de delar av försvarets stödverksamheter, inklusive FMLOG, vars infrastruktur, inklusive olika slag av anläggningar och personella resurser/kompetenser också återfinns inom industrin. Genom att enbart ansätta besparingsmål för organisationen FMLOG missar man en stor del av möjligheterna. En nationell konsolidering av industrins och Försvarets samlade resurser inom förnödenhetsförsörjning och teknisk tjänst (inklusive materielunderhåll och tekniskt systemstöd), skulle ge ytterligare effekter.

Under en följd av år har ett flertal utredningar konstaterat att Försvarets makt har ett övergripande behov av en reformerad försvarslogistik. SOFF delar stödutredningens bedömning att delar av Försvarets maktens logistikverksamhet, däribland verksamhet som idag bedrivs inom FMLOG, utgörs av tjänster som kan vara lämpade att upphandla på en konkurrensutsatt marknad. Den största potentialen till besparingar torde dock uppnås genom partnerskapslösningar mellan staten och industrin rörande försvarets stora och komplexa system. Denna slutsats har även flera interna och externa utredningar tidigare kommit fram till, dock har dessa förslag endast i ett fåtal fall lett fram till konkreta avtal.

SOFF hade önskat att utredningen genomförts i en närmare dialog med de företag som de facto har stor inverkan på Försvarets maktens stödkostnader i syfte att finna partnerskapslösningar. Vi bedömer att det finns en betydande samordningspotential i en förändrad fördelning mellan staten och näringslivet. En nationell konsolidering måste dock bygga på långsiktighet, partnerskap, förtroende och en bra balans mellan kund och leverantör.

Offentliga-privata lösningar har internationellt fungerat väl inom logistikområdet, till exempel har Storbritannien uppnått stora kostnadsreduktioner. En utökad utkontraktering av logistik tjänster för Försvarets makt bör vara av stort intresse även för Sverige. SOFF är övertygat om att motsvarande kostnadsreduktioner även kan uppnås i Sverige genom att båda parter verksamhet inom logistikkedjan samordnas och samtidigt effektiviseras.

SOFF anser att ett lämpligt och fullt möjligt sätt att kunna tillvarata en stor del av den potential som bedöms finnas inom logistikområdet är att staten tillsammans med berörd industri hanterar omställning och rationalisering inom ramen för olika former av Offentlig Privat Samverkan, s.k. OPS på det sätt som det beskrivits av Försvarets makt. Det är SOFF bestämda uppfattning att OPS-lösningar, rätt tillämpade, kommer vara till stor fördel för staten. De problem och risker som utredningen beskriver kan uppstå i varje typ av affärsrelation, men också i egen intern verksamheten. Att hantera denna sorts problem handlar i första hand om vilja, ledningsförmåga, val av affärsmodeller och kompetens.

Samverkansformer som enligt SOFF mening är väl lämpade för samverkan mellan försvarets makt och försvarsindustrin är exempelvis utkontraktering, strategiska allianser och inte minst s.k. *strategiska partnerskapslösningar*.

Strategiska partnerskapslösningar bygger på att båda sidor tar sin del av ansvaret för verksamheten och för att nå gemensamt ställda mål samt att de delar på riskerna enligt principen att den som kan påverka och kontrollera risken också tar på sig risken. Kontraktstiden är normalt sett lång och samverkansformen ger stora möjligheter att förändra eller utveckla samverkansformer, mål, mätetal mm över tiden.

Etablering av strategiska partnerskap och andra mer komplexa samverkansformer kan ske som s.k. riktad upphandling enligt undantag i LOU för stora komplexa system av tekniska skäl eller med hänvisning till väsentlig betydelse för nationell säkerhet och försvar. Denna möjlighet återfinns också i EU nya upphandlingsdirektiv. Förfarandet bygger på full öppenhet, insyn och transparens i de affärsavtal som ligger till grund för partnerskapen.

Strategiska partnerskap ställer höga krav på kompetens och kontinuitet inom såväl beställar- som leverantörsorganisationen.

SOFF delar utredningens förslag att Försvarets materielverk bör ha uppgiften att upphandla varor och tjänster för Försvarmaktens behov. Dagens lösning med två upphandlade myndigheter skapar gränsyteproblem och bidrar till ineffektivitet. Enligt SOFF bör en samordnad process för det fortsatta OPS-arbetet påskynda förändringsprocessen mot utökade industriella lösningar i likhet med förändringar som genomförts i många andra länder. En viktig del av denna utveckling är tydliga roller och ansvar för ledning, kravsättning och upphandling. En tydlig och kompetent kundfunktion är nödvändig för att bra samverkansmodeller mellan staten och industrin skall kunna skapas. Denna kundfunktion måste tydligt beskriva såväl Försvarmaktens samlade ansvar för ledning, kravsättning och styrning som FMV (eller en ev. ny myndighets) ansvar för genomförande av upphandling etc.

Enligt SOFF kan en effektivare och bättre samordnad process för partnerskap och upphandling inom logistikområdet leda till stora kostnadsbesparingar. Vi anser dock att kostnadsbesparingarna inte i första hand uppnås genom traditionell upphandling på marknaden, utan snarare genom att industrins och Försvarmaktens resurser samordnas genom partnerskapsarrangemang, varvid vissa av nuvarande ansvarsgränser och överlappande verksamhet samtidigt kan åtgärdas. På detta sätt stärks även försvarsindustrins förmåga för uppgradering av befintliga materielsystem och ett bättre kapacitetsutnyttjande av industrins resurser möjliggörs i närtid.

SOFF och vissa av SOFF medlemsföretag har tillsammans och var för sig under lång tid på olika sätt arbetat för skapandet av en strategisk dialog om OPS mellan ledande företrädare för Försvarmakten och industrin.

En sådan dialog är enligt SOFF ett nödvändigt första steg för att genom bl.a. OPS skapa de strategiska partnerskap, strategiska allianser etc., som kan vara verktyg för att uppnå förändring, förbättring och kostnadseffektivisering inom FM samlade logistikverksamhet.

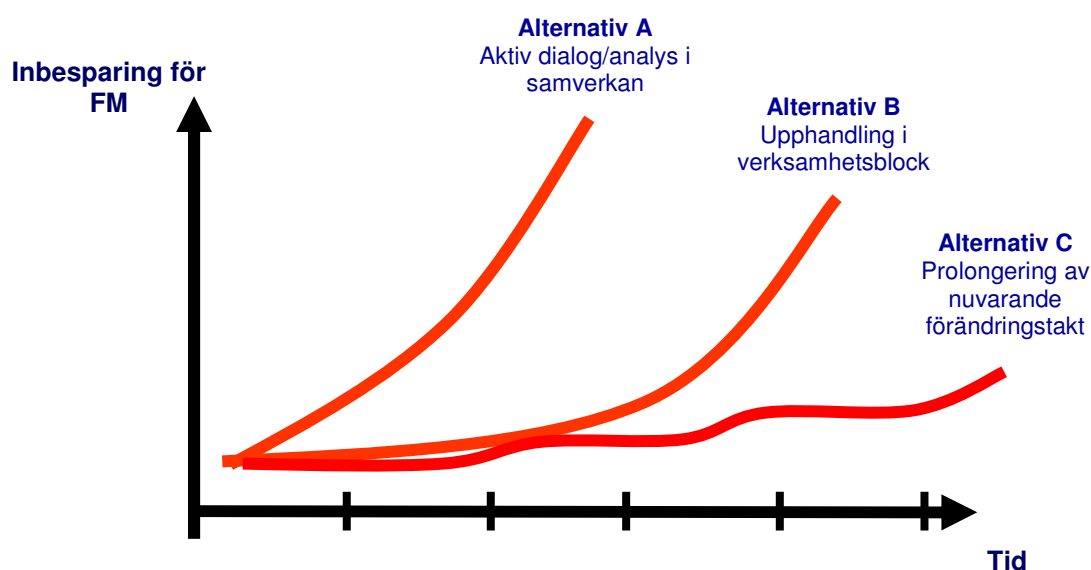
Hur staten väljer att organisera sig för denna dialog d.v.s. om det är FM eller FMV som skall företrädare staten är upp till staten att avgöra. SOFF vill dock kraftigt betona behovet av att processer, roller och ansvar blir tydliga för alla berörda organisationsenheter och att frågan

prioriteras högt av Försvarmaktens ledning. En statlig motpart med tydliga roller för ledning, kravställning och upphandling efterfrågas av industrin.

SOFF delar inte stödutredningens slutsats vad gäller fortsatt upphandling av tjänster för Försvarmaktens behov, d.v.s. att i första hand prioritera enklare slag av tjänster där det finns flera leverantörer och en fungerande konkurrens dem emellan. Anledningen till detta är att enkla tjänster av ringa omfattning ger små besparingsmöjligheter, samtidigt som resursåtgången och kostnaden för upphandlingen blir förhållandevis dyr. Omvänt kan upphandling i större kluster av standardtjänster ge större besparingar och som snabbare kan hämtas hem. Dessutom står upphandlingsarbetet troligtvis bättre i proportion till besparingen. Se skiss nedan!

PRINCIPIELLA VÄGVAL FÖR OPS

Tidsperspektiv för x % besparingseffekt i logistikförsörjningssystemet

SOFF delar utredningens uttalande enligt citat; ”Enligt Stödutredningens bedömning finns få – om några – hinder för att Försvarmakten ska kunna vidta de eventuella organisatoriska förändringar som behövs inom myndigheten för att logistikverksamheten ska fungera på ett bra sätt. Den begränsning som regeringen angivit är att det ska finnas en organisationsenhet för logistik, FMLOG. De närmare uppgifterna för denna organisationsenhet, och dessa uppgifters förhållande till t.ex. regementen och flottiljer i grundorganisationen, teknikkontoren eller förbanden i insatsorganisationen ligger inom Försvarmaktens ansvar att besluta om, såväl formellt som i sak.” Detta torde innebära att FM har full möjlighet att genomföra en omstrukturering som dels berör interna resurser men även berör samverkan med industrin.

Under avsnitt 7.3.1 behandlar utredningen gränssnittet mellan främre och bakre underhållet och de verksamhetsförändringar som kan bli följd av en förändrad insatsorganisation. SOFF

anser att utredningen helt bortser både från möjligheten att industrin kan biträda med vissa resurser för att begränsa kostnaderna för insatsorganisationen, likväl från det ökade behovet av industriellt stöd som på grund av materielens komplexitet behövs i samband med sådana insatser. Industrin stödjer redan i dag Försvarsmaktens internationella insatser och kan bemanna vissa funktioner inom NSE, t.ex. specialistresurser inom insatsområdet samt funktioner inom bakre stödområde. Industrins förmåga och roll bör klargöras och beaktas vid utformningen av organisationen för den nya insatsorganisationens tekniska tjänst.

SOFF vill också betona att också andra positiva effekter kan uppnås genom OPS utöver ekonomiska inbesparingar, vilket inte har belysts i utredningen. Dessa kan exempelvis vara:

- Kostnader, kompetenser och resurser kan delas med andra kundgrupper
- Resursflexibilitet när behoven växlar både nedåt och uppåt
- Officersbefattningar frigörs till förmån för annan verksamhet
- Nya incitamentsstrukturer för fortsatta effektiviseringar
- Balanserad riskfördelning
- Ökad servicekvalité
- Bättre kapacitetsutnyttjande hos industrin vilket leder till lägre omkostnadsnivåer
- Industrins förmåga stärks
- Snabbare implementering och genomförande av förändringar
- Mindre risk för opportunistiskt beteende hos någon part när relationerna stärks

SOFF delar utredningens åsikt att ambitionen att nå besparingar genom tjänsteupphandling och annat OPS-arbete bör sättas högt. Ett kompetent utövat och prioriterat OPS-arbete kommer enligt SOFF uppfattning att leda till god utdelning i kostnadseffektivitet för Försvarsmakten.

SOFF medlemsföretag har genom åren lämnat ett flertal underlag till Försvarsmakten rörande OPS. Företagen är beredda att ge detta arbete en hög prioritet.

Synpunkter på Kap 11, Exportstöd och försäljning av övertalig materiel

Det är positivt att utredningen lyfter fram behovet av en kraftfull organisation och ett tydligt huvudmannaskap för statens försäljningsverksamhet och exportstöd. SOFF delar dock inte uppfattningen att dagens lösning av verksamheten innebär intressekonflikter för berörda myndigheter. En tydlig myndighetsstyrning borde kunna eliminera detta eventuella problem.

Det bör vara ett gemensamt intresse för industri och myndigheter att industrin når framgångar på exportmarknaden.

För myndigheternas del fördelas detta intresse på bl.a.

- Möjligheten att bibehålla nyckelkompetenser inom landet
- Möjligheten att dela på utvecklingskostnader med andra aktörer
- Möjligheten att kunna delta i internationella samarbeten som bygger på att deltagarna delar kunskap.

För industrins del så fördelas detta intresse på,

- Möjligheten att nå en bredare kundbas och därmed säkra kritiska volymer
- Möjligheten att fördela utvecklingskostnader på mer än en part och därmed också bli attraktiva på marknaden ur ett prisperspektiv
- Möjligheten att etablera samarbeten med lokal industri, vilket i många fall är en förutsättning för framgång i exportaffärer.

Av vad som framgår ovan av SOFF yttrande rörande andra delar av utredningen är den mest angelägna frågan huruvida den i Sverige verksamma försvarsindustrin i framtiden kommer att kunna bibehålla sin förmåga att utveckla och tillverka nya system på ett konkurrenskraftigt sätt i den allt mer globala miljön i det fall att utredningens förslag genomförs. Det kan synas naturligt att en statlig exportstrategi för försvarsmateriel borde vara starkt kopplad till de övriga strategier som påverkar industrins förutsättningar, bl.a. försvarsindustristrategi, FoU-strategi, materielförsörjningsstrategi och logistikstrategi. Utredningen visar inte på någon samlad syn i dessa frågor varför man oundvikligen måste fråga sig ”vad är det för materielsystem som skall hanteras av den nya myndigheten för försäljning och export i framtiden”? Att inrätta en ny myndighet enbart för försäljning av nu befintlig överskottsmateriel torde knappast vara rationellt.

Det är SOFF uppfattning att det nuvarande systemet för strategiskt exportstöd genom bl.a. KRG-modellen i stort fungerar väl. Utveckling och förändring av systemet bör göras på ett sådant sätt att det som idag fungerar bra kan behållas. Likaså är det angeläget att den roll som Exportrådet spelar eller kan spela i en sammanhållen statlig exportorganisation tas till vara och utvecklas.

I det fall en ny myndighet för försäljning och exportstöd kommer att inrättas föreslår SOFF att följande frågor/områden särskilt beaktas och utvärderas ytterligare:

Verksamhetens omfattning och avgränsningar behöver tydligare beskrivas. Följande indelning föreslås ligga till grund för hur verksamheten skall organiseras och utvecklas:

1. **Strategisk försvarsmateriel som har utvecklats för det svenska försvarets behov.** Exporten har här stor betydelse för den industriella bas som Försvarsmakten är beroende av för vidmakthållande av sina egna system. Export av denna sorts materiel ligger i Försvarsmaktens intresse då exporten bidrar till att sänka det svenska försvarets kostnader och möjliggör bibehållande av kompetens och vidareutvecklingsförmåga. Den typ av produkter och system som är aktuella för denna kategori säljs ofta med stöd av stat-till-stat relationer eller genom direkta avtal stat-till-stat. Exportkampanjerna är oberoende av om det är staten eller industrin som agerar säljare mycket beroende av stöd från såväl politisk nivå som myndigheter
2. **Försvarsmateriel som marknadsförs och säljs på en mer öppen nationell och internationell försvarsmaterielmarknad.** Normalt hanteras denna export mer självständigt av industrin med stöd av den allmänna exportfrämjande verksamhet som den svenska staten tillhandahåller genom departement, ambassader och Exportrådet. I denna kategori bör också de ökade satsningar på innovation genom små och medelstora företag och icke-traditionella leverantörer som utredningen föreslår

hanteras. Dessa åtgärder kan då ses i sammanhang med behovet av övriga insatser för att stärka hela den svenska försörjningskedjans konkurrenskraft och dess möjligheter till exportaffärer.

3. **Försäljning av överskottsmateriel.** Med undantag av ett litet antal komplexa system, bl.a. flygplan och ubåtar, består denna marknad i huvudsak av mängdmateriel av standardtyp. Stora delar av denna verksamhet borde kunna utkontrakteras till kommersiella företag i samarbete med den ursprungliga tillverkaren stället för att belasta en statlig försäljningsorganisation. Under alla omständigheter bör denna verksamhet alltid ske i samverkan med den ursprungliga tillverkaren i syfte att förhindra snedvridning av konkurrens på marknaden.

De följande synpunkterna refererar i huvudsak till den strategiska försvarsmaterielexporten enligt kategori 1 ovan.

Kompetens

Utöver det politiska stöd som dagens exportstödsorganisation erbjuder är det framför allt FM och FMV som erbjuder unika och avgörande kompetenser. FM är som kravställare för och användare av materielen en helt avgörande partner i de stora och komplexa exportprojekten. FM bidrar bl.a. som potentiell framtida partner till köparlandet, arrangerar av viktiga besök och demonstrationer för kunder, samplanering av övningar etc.

FMV har bl.a. genom sitt engagemang som avtalspart för systemets utveckling och tillverkning en unik kompetens och trovärdighet gentemot en potentiell köpare.

För den nya myndighet som föreslås och eventuellt kommer att bildas är det av stor vikt att ovanstående kompetenser på ett flexibelt och obyråkratiskt sätt kan knytas till myndigheten och på ett sådant sätt att kompetensen kan bibehålla sin aktualitet.

Ansvarsfördelning, samverkansformer och roller

Försvarsmaterielmarknaden är inte en homogen och väl fungerande marknad, vilken agerar med samma spelregler oberoende av land. Affärsmiljö, kulturella skillnader, lokal lagstiftning m.m. skiljer stort från land till land. Hur en säljare skall agera för att lyckas måste styras av köparlandets villkor och förutsättningar. Vid skapande av en ny organisation för den svenska försvarsmaterielexporten måste stor vikt läggas på hur ansvar, samverkan och roller skall organiseras mellan samtliga berörda parter. Oavsett hur man väljer att bygga organisationen krävs att många aktörer är inblandade och koordinationen dem emellan är en nyckelfråga för en framgångsrik organisation. En ny myndighet med exklusivt ansvar för exportstöd och försäljning måste ges ett starkt mandat beträffande koordinering av verksamheten på myndighetsnivå. Ansvarsfördelningen mellan myndigheten och industrin måste vara tydlig för att undvika dubbelarbete. Exportstödet måste framförallt syfta till att ge industrin exportfördelar jämfört med konkurrerande länder. I marknadsförings- och insäljningsfaserna krävs ett starkt politiskt stöd från regeringskansliet med inslag av exempelvis agerande från statsråd. Vi förutsätter därför att även detta stöd koordineras och drivs på men även följs upp genom myndigheten på ett både fortvarigt och uthålligt sätt.

Dimensionering

Kostnader och effektivitet bör vara styrande för hur en ny myndighet för exportstöd och försäljning organiseras och dimensioneras. Myndigheten bör dimensioneras enbart utifrån dess koordinerande och styrande roll. Att dimensionera myndigheten utifrån samtliga de kompetenser som behövs för verksamheten bedöms inte vara kostnadseffektivt och lämpligt. Den kompetens och de resurser som behövs för enskilda kampanjer bör ställas till förfogande av de myndigheter, inklusive Exportrådet, som idag är engagerade i verksamheten. Det bör ligga i dessa myndigheters allmänna uppgifter att ställa sådana resurser till förfogande utan behov av särskilda uppdragsstyrningsmetoder.

Övrigt

USA, Frankrike, Storbritannien, Tyskland m.fl. konkurrerande länder tillmäter sin försvarsindustri stor vikt, inte bara försvarspolitiskt men också handels- och näringspolitiskt. Att sälja avancerad försvarsmateriel internationellt utan att ha ett tydligt stöd från egna myndigheter är nästan omöjligt. Referenser avseende teknologival, operativ förmåga men inte minst kostnadsaspekter är avgörande för framgång.

Sverige borde dock kunna hitta en egen modell för exportstöd med tanke på de begränsade resurser som finns. Att jämföra med Storbritannien och Frankrike blir svårt, då dessa länder har helt andra ekonomiska möjligheter till exportstöd. I ett land med begränsade resurser är det inte självklart att verkningssgraden för exportstödet ökar bara för att man inrättar en ny myndighet.

Exportstödet skall, enligt utredningen fördelas. Ytterligare spridning av exportstödet till fler aktörer kommer att medföra att stödet tunnas ut för de stora projekten, vilket kan innebära att dessa kampanjer blir allt för resurstunna. De stora projekten såsom t.ex. flygplan, fordon och fartygs/ubåtsprojekt engagerar ett stort antal underleverantörer och SME-företag. Det är därför sannolikt viktigare att hålla ihop det samlade svenska intresset kring de stora projekten inklusive SME och underleverantörer än att sprida stödet på stor bredd, dvs. ett tydlig fokus på väl definierade kampanjer (identifierade i samverkan med industrin).

En separation av resurserna kommer att bli problematisk eftersom Sverige idag har en begränsad försvarsmakt med i vissa fall mycket begränsade resurser inom specifika områden. Här måste en effektiv och sammanhållen lösning eftersträvas för att säkra att rätt kompetens finns tillgänglig för exportstöd.

En ny exportstödsmyndighet måste ges ett tydligt mandat att bl.a. kunna förmedla:

- De svenska försvarsföretagens unika kompetens
- FM roll som samarbetspartner till potentiella köparländer
- Alternativa attraktiva konkurrenskraftiga exportfinansieringsformer

De synpunkter och förslag som lämnats av Säkerhets- och försvarsföretagen i detta yttrande bygger på en stark övertygelse om att försvarsindustrin i Sverige kan bidra till en kostnadseffektiv teknik- och materielförsörjning till det svenska försvaret. Det är också vår bestämda uppfattning att det är genom ett nära samarbete mellan staten och industrin som de stora effektiviseringarna och rationaliseringarna inom försvarets stödverksamhet kan uppnås. SOFF ser fram emot en fortsatt dialog med den svenska staten för att utveckla de förslag som ställts i syfte att åstadkomma ett så kostnadseffektivt stöd till Försvarsmakten som möjligt.

För Säkerhets- och försvarsföretagen

Marinette Radebo
på uppdrag av Peter Lundberg